

Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького

Львів
2019

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
Danylo Halytskyy Lviv National Medical University

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького*

**ACTUAL PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF MEDICAL SCIENCE AND EDUCATION**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
*Dedicated to 75th Annivesary of the Department
of catastrophe medicine and military medicine
of Danylo Halytskyy Lviv National Medical University*

Львів

2019

Lviv

2019

УДК: 378:001.61

Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичної науки та освіти:
зб. наук. праць, присвячений 75-річчю кафедри медицини катастроф та
військової медицини Львівського національного медичного університету імені
Данила Галицького / [упорядник : В.В. Гуменюк]. Львів, 2019. 235 с.

Редакційна колегія:

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор

Петрук С.О., кандидат медичних наук, Заслужений лікар України

Козопас В.С., кандидат медичних наук, доцент

Євстрат'єв Є.Є., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Литвинчук В.Г., кандидат медичних наук

Жуковський В.С., кандидат медичних наук

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

Редагування англійською мовою; технічна верстка:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

У збірнику наукових праць відомі дослідники, лікарі, педагоги-практики, молоді пошукувачі та працівники вищих закладів освіти висвітлюють сучасні теоретичні й практичні аспекти підготовки кваліфікованих медичних спеціалістів, обговорюють актуальні питання військової медицини та освіти, медичних проблем, пов'язаних з бойовими та небойовими наслідками надзвичайних ситуацій і військових конфліктів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Упорядник:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук.

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2019

© Автори статей, 2019

НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ (ПРОВІЗОРІВ)		
<i>Александрова К. В. Крісанова Н. В. Рудько Н. П. Aleksandrova K. V. Krisanova N. V. Rudko N. P.</i>	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ НА МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ У ЗВО УКРАЇНИ CURRENT PROBLEMS OF QUALITY EDUCATIONAL PROCESS FORMATION IN THE STUDY OF BIOLOGICAL CHEMISTRY AT THE MEDICAL FACULTIES OF UNIVERSITIES IN UKRAINE	45
<i>Кузьміна Ірина Сафаргаліна-Корнілова Надія Kuzmina Iryna Safargalina-Kornilova Nadiya</i>	СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AND TRAINING METHODS FOR FUTURE DOCTORS	50
<i>Куц О.Г. Жернова Н.П. Степанова Н.В. Сухомлінова І.Є. Тихоновська М.А. Морозова О.В. Омелянчик В.М. Бессараб Г.І. Kushch O.H. Zhernova N.P. Stepanova N.V. Sukhomlinova I.Ye. Tykhonovska M.A. Morozova O.V. Omelianchuk V.M. Bessarab H.I.</i>	НОВІТНІ ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ФІЗІОЛОГІЯ NEWEST FORMS OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK AND ITS EFFICIENCY AT STUDYING PHYSIOLOGY	55
<i>Макуріна Галина Makurina Halyna</i>	СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕДИЦИНІ, МОЖЛИВІСТЬ ЇХ ІНТЕГРУВАННЯ З СИСТЕМАМИ ЦИФРОВОЇ ДІАГНОСТИКИ MODERN INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN MEDICINE, POSSIBILITY OF THEIR INTEGRATING WITH DIGITAL DIAGNOSTIC SYSTEMS	59
<i>Рахимов Серик Ажиккулов Рахман Rakhimov Serik Azhikulov Rakhman</i>	НОВЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ РЕЗИДЕНТОВ ПО ТРАВМАТОЛОГИИ И ОРТОПЕДИИ (КЛИНИЧЕСКИХ ОРДИНАТОРОВ) INNOVATION APPROACHES IN POST-GRADUATE RESIDENTS ON TRAUMATOLOGY AND ORTHOPEDICS	64
<i>Щербина Микола Курічова Наталія Скорбач Олена Shcherbyna Mykola Kurichova Nataliya Skorbach Olena</i>	НОВІ ПІДХОДИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО ОВОЛОДІННЯ МЕДИЧНОЮ ТЕХНІКОЮ NEW APPROACHES IN PREPARATION OF FUTURE DOCTORS TO HANDLE MEDICAL EQUIPMENT	70
<i>Головкін Анатолій Holovkin Anatoliy</i>	МОЖЛИВОСТІ ДІЛОВИХ ТА НАВЧАЛЬНИХ ІГОР У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО OPPORTUNITIES OF BUSINESS AND EDUCATIONAL GAMES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MEDICAL UNIVERSITIES STUDENTS	74

2. Інноваційні освітні технології в післядипломному навчанні лікарів: психолого-педагогічні аспекти / О.М. Хвисюк, В.Г. Марченко, М.П. Гиря [та ін.] / Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні : матеріали 15-ї Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 17–18 трав. 2018 р.). Тернопіль, 2018. С. 70–74.
3. Запорожан В. М. Інноваційні підходи до підготовки сучасного лікаря // Медична освіта. 2014. No 2. С. 38–40.
4. Машейко І.В., Пелешенко Г.Б., Машейко А.М. Роль інформаційних технологій у викладанні дисципліни студентам вищих медичних навчальних закладів // Медична освіта. 2018. № 1. С.23-26.
5. Олексіна Н.О., Волосовець О. П., П'ятницький Ю.С. Медична освіта: відповіді на виклики сучасності // Медична освіта. 2018. № 2 (78). С. 36–40.
6. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах Міністерства охорони здоров'я України в умовах впровадження Закону України «Про вищу освіту» (за підсумками моніторингу в 2016 р.) / Ю.С. П'ятницький, І.В. Мельник, М.О. Поліщук, Ю.І.Фисун // Медична освіта. 2016. № 2. С. 29–35.2.
7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
8. Workplace-based assessment: raters' performance theories and constructs / M. Govaerts, M. Van de Wiel, L. Schuwirth, C. Van der Vleuten [et al.] // Adv. Health Sci. Educ. 2013. Vol. 18. P. 375–396.

УДК: 378.147.091.33-021.464.016:612

*Куц О.Г., д.б.н, професор, зав. кафедри
Жернова Н.П., к.с.-г.н., ст. викладач
Степанова Н.В., к.м.н., доц.
Сухомлінова І.Є., к. м.н., доц.
Тихоновська М.А., к.м.н., доц.
Морозова О.В., к.м.н., доц.
Омелянчик В.М., к.м.н, доц.
Бессараб Г.І., к.м.н, доц.
Кафедра нормальної фізіології
Запорізький державний медичний університет,
Запоріжжя, Україна*

НОВІТНІ ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ФІЗІОЛОГІЯ

Анотація: *Поставлена проблема контролю якості виконання самостійної роботи студентів в системі медичної освіти України, яка потребує сучасних форм і нових методів організації, виконання та контролю в парадигмі вищої освіти України. Також актуальним є питання стандартизації оцінювання самостійної роботи, що неможливо без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет для поглиблення знань студентів та формуванню професійних компетентностей.*

Ключові слова: *самостійна робота студентів, Європейська кредитно-трансферна система, масові відкриті он-лайн курси, дистанційна освіта, якість навчання, методика самостійної роботи студентів.*

Kushch O.H., Doctor of Biology, (MD), Professor,
Zhernova N.P., Candidate of Biology, (PhD), Senior Lecturer
Stepanova N.V., Candidate of Medicine, (PhD), Associate Professor
Sukhomlinova I.Ye., Candidate of Medicine, (PhD), Associate Professor
Tykhonovska M.A., Candidate of Medicine, (PhD), Associate Professor
Morozova O.V., Candidate of Medicine, (PhD), Associate Professor
Omelianchyk V.M., Candidate of Medicine, (PhD), Associate Professor
Bessarab H.I., Candidate of Medicine, (PhD), Associate Professor
Department of Normal Physiology
Zaporizhzhya State Medical University
Zaporizhzhya, Ukraine

NEWEST FORMS OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK AND ITS EFFICIENCY AT STUDYING PHYSIOLOGY

Abstract: *The problem of quality control of performance of independent work of students in the system of medical education of Ukraine is posed, which requires modern forms and new methods of organization, implementation and control in the paradigm of higher education of Ukraine. Also relevant is the issue of standardizing self-assessment, which is impossible without using the tools and capabilities provided by computer technology and the Internet to enhance students' knowledge and build professional competencies.*

Key words: *independent work of students, European credit transfer system, mass open online courses, distance education, quality of training, methods of independent work of students.*

Імплементація технологій e-learning у систему додипломної освіти медичного університету курсів у форматі курсів за вибором дозволяє надати студентам реальний вибір курсів, а також відображати в контенті цих курсів найсучасніші досягнення науково-практичного напрямку. Впровадження в навчальний процес онлайн-курсів для самостійної роботи привносить елементи інтерактивності до процесу навчання, а також створює умови для дистанційного моніторингу навчальної активності студентів викладачами. Розробка онлайн-курсів на кожній кафедрі університету закладає фундамент формування корпоративної бази знань університету, яка динамічно відображає сучасні тенденції розвитку науково-практичних напрямків медицини та фармації і створює умови для оптимізації траєкторії доставки навчального матеріалу до студента. Підвищення рівня ІТ-компетенцій викладачів та студентів дозволяє ставити завдання розробки підходів до персоналізації навчання. Візуалізація досягнень студента в персональному портфоліо може стати вагомим фактором мотивації студента до успішного навчання. [2, с 48-51].

Характерною рисою організації освіти у закладах освіти є збільшення частини самостійної роботи студентів у робочих програмах навчальних дисциплін. Використання сучасних інтернет- та хмарних сервісів дозволяє

організувати самостійну роботу студента (СРС) за новими принципами, зробити її інтерактивною та контрольованою, використовуючи засоби дистанційного моніторингу навчальної діяльності (активності) [3, с. 3-4].

Самостійна робота студентів медичних вищих навчальних закладів на сьогоднішній день займає ліву частку навчального програмового матеріалу, і домінує серед інших видів навчальної діяльності. І в умовах сучасності перед педагогічними працівниками постала задача: як найраціональніше використати той час, як донести до студентства ту найбільш цінну, змістовно та дидактично вивірену інформацію, сформувані професійну та спеціальну термінологію і навіть проконтролювати, як студенти виконують самостійну роботу та оцінити її якість.

Під час вивчення навчальної дисципліни виділяють наступні види навчальної діяльності студентів:

- слухання лекцій,
- виконання практичних робіт та
- самостійна робота студентів, які додатково включає роботу з літературою, підготовку рефератів; підготовку до іспитів та ін., які потребують від студентів щоденної наполегливої праці.

Перехід Європейської кредитно-трансферної системи, яка заснована на оцінюванні всіх видів роботи студента, необхідних для досягнення цілей, зазначених у навчальній програмі, передбачає інтеграцію різних видів і форм навчання, які підпорядковуються загальній темі навчального предмета. В умовах кредитно-трансферної технології навчання змінюється функція викладача в організації навчальної діяльності студентів. Його основне завдання полягає в управлінні самостійною роботою студентів, формуванні спонукальних мотивів учіння, визначенні цілей і завдань навчальної діяльності, її організації, контролі за результатами процесу навчання [5].

За даними Ортинського В.Л. [4], організація і методика самостійної роботи студентів мають бути підпорядковані певним вимогам:

- 1) розвиток мотиваційної установки у студентів.
- 2) систематичність і безперервність.
- 3) послідовність у роботі.
- 4) правильне планування самостійної роботи, раціональне використання часу.
- 5) використання відповідних методів, способів і прийомів роботи.
- 6) керівництво з боку викладачів.

І щоб відповідати цим вимогам і вимогам сучасності, в період масової комп'ютеризації та інформатизації суспільства в Запорізькому державному медичному університеті розробляються масові відкриті он-лайн курси з самостійної роботи студентів на платформі EDX. Це дозволяє підвищити якість освіти, поєднати як традиційні, так і сучасні методи навчання. Оскільки дана програма дозволяє використовувати не тільки комп'ютери з ОС Windows, але й мобільні пристрої, де студент має можливість навчатися у вільний час.

Сьогодні можна говорити про інформаційний освітній об'єкт, створений на базі новітніх технологій, в якому виділяються окремі образи, тексти тощо, що реалізуються за допомогою комп'ютера.

Самостійна робота студентів, що на сьогоднішній день організована в системі он-лайн, дійсно розвиває справжню самостійність, сприяє підвищенню результатів навчання, розкриває індивідуальні здібності та запобігає формальному виконанню самостійної роботи на різних етапах навчання.

Як стверджує О. Гурська «Результативність самостійної роботи студентів залежить, в основному, від двох причин: від самого студента (найбільше заважають брак працелюбності, волі, наполегливості, загальної підготовленості, здібностей, відсутність уміння самостійно працювати тощо) і від викладача (циклових комісій, кафедр)». [1, с 106]. А у випадку з он-лайн курсами успішність оцінює комп'ютер, виключаючи втручання викладача.

До впровадження он-лайн курсів як у Запорізькому державному медичному університеті в цілому, так і на кафедрі нормальної фізіології зокрема, спонукали, по-перше, вимоги сучасності, по друге – винесення деяких тем курсу на самостійне доопрацювання, коли виникає необхідність контролю та оцінки усіх етапів навчального процесу, а також широка комп'ютеризація університету та наявність вільного доступу до всесвітньої мережі «Інтернет» за технологією Wi-Fi.

Структура он-лайн курсу «Самостійна робота» з предмету «Фізіологія» для студентів 2 курсу, що навчаються зі спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія» передбачає наявність теоретичного матеріалу з ілюстраціями схемами та відеопоясненнями до кожної теми з самостійної роботи студентів, що передбачає індивідуальність темпу навчального процесу, а також кожна тема має тестовий контроль перевірки знань, що дає можливість самостійно та об'єктивно встановити рівень засвоєння даного теоретичного матеріалу,

який винесений до самостійної роботи студентів. Слід зазначити, що по завершенню даного етапу дистанційного навчання кожен студент отримує сертифікат про проходження он-лайн курсу самостійної роботи з предмету «Фізіологія».

Таким чином, важливу роль в формуванні необхідного, достатньо високого рівня знань студентів закладів вищої медичної освіти є широке застосування сучасних освітніх он-лайн технологій. Це підвищує якість навчання, закладає основу для засвоєння наступних дисциплін та успішної професійної діяльності в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Гурська О. Місце та роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Збірник наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Випуск 13. – Полтава, 2014. – Серія „Педагогічні науки. – 295 с.
2. Колесник Ю. М. Досвід впровадження он-лайн технологій у систему підготовки фахівців галузі знань 22 "Охорона здоров'я" / Ю. М. Колесник, М. О. Авраменко, С. А. Моргунова, О. А. Ришов // Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 17–18 трав. 2018 р.) – Тернопіль : ТДМУ, 2018. – С. 48-51.
3. Колесник Ю. М. Нова концепція організації самостійної роботи студента в форматі онлайн / Колесник Ю. М., Ришов О. А., Моргунова С. А. // Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2018 : матеріали Всеукр. наук.-метод. відеоконф. з міжнар. участю (25-26 квіт. 2018 р., м. Запоріжжя). – Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. – С. 3-4.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібн. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
5. Основи дидактики: навчальний посібник / В. М. Чайка. – Київ : Академвидав, 2011. – 238 с.

УДК: 004.67:617-07

*Макуріна Галина, д.мед.н., доцент,
завідувач кафедри дерматовенерології та косметології з курсом
дерматовенерології і естетичної медицини ФПО
Запорізький державний медичний університет
Запоріжжя, Україна*

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕДИЦИНІ, МОЖЛИВІСТЬ ЇХ ІНТЕГРУВАННЯ З СИСТЕМАМИ ЦИФРОВОЇ ДІАГНОСТИКИ

Анотація. Швидкий розвиток обчислювальних, інформаційних та телекомунікаційних технологій надає дослідникам і практикам нові можливості, пов'язані з отриманням, аналізом, обробкою, передачею, зберіганням і об'єднанням величезних масивів різномірної інформації. Серед основних напрямків розвитку